

Kohti relationaalista asiantuntijuutta joustavassa esi- ja alkuopetuksessa

KT, yliopistonlehtori, luokanopettaja Laura Rantavuori

17.9.2022

Kouvola

Tänään

- Onnistuneen siirtymän merkitys ja teoreettinen tausta
- Ei kouluvalmius, vaan koulun valmius ottaa oppilas vastaan
- Esimerkit joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämistä:
 - kahden yhteistyöprosessin tarina
 - laadukkaat yhteistyösuunnitelmat onnistuneen kehittämisen taustalla

Ajankohtaisuus

- ▶ Nykyisessä hallitusohjelmassa (2019, 163) on linjattu yhdeksi tavoitteeksi esiopetuksen ja alkuopetuksen yhtenäisen ja joustavan kokonaisuuden laatiminen:
- ▶ ”Parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa.”

Mielipide | Lukijan mielipide

Opettajien kaksoiskelpoisuus helpottaisi joustavaa esi- ja alkuopetusta

On varmistettava, että oikeus varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan säilyy kaikilla esiopetusikäisillä lapsilla.

10.2. 2:00

Pienten lasten koulussa varhaiskasvatuksesta sekä esi- ja perusopetuksen 1.-2. luokista muodostettaisiin yhteinen ja lapsen kehitystä tukeva kokonaisuus. (Kuva: Maria Seppälä)

Keskustan sivistysedustajat: Pienten lasten koulu toteutukseen

30.1.2021 13:53, muokattu 30.1.2021 13:53

IL:n tiedot: SDP esittää Suomeen kaksivuotista ja maksutonta esiopetusta

Kaksivuotiseen esiopetukseen siirtyminen toisi kaikki suomalaislapset 5-vuotiaina tavoitteellisen pedagogisen opetuksen piiriin.

Saarikko esittää pienten lasten kouluja – opetus lähellä kotia turvattaisiin niputtamalla esiopetus ja ykkös- ja kakkosluokat

Pekka Pohjolainen 30.1.2021 16:51, muokattu 2.2.2021 10:58

Esiopetus muutosten tuulissa?

2021 kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu ja uusi ops

5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun kolmas vaihe jatkuu 2021

Mitä yhteistä näillä kaikilla teemoilla on? Keskiössä ovat 5-8-vuotiaat lapset ja heidän elämänsä tärkeät vuodet.

Merkittävänä vuosina rakennetaan lapsen kokemusta suhteessa itsen ja kasvuympäristön välisestä toimivasta vuorovaikutuksesta, omista toimintamahdollisuuksistaan siinä.

Lapsi tarkkailee, tulkitsee ja omaksuu toimintaympäristönsä käytänteitä, ajattelua ja puhetapaa ja oppii sen osaksi omaa toimintaansa

Pohdittavaa

- Millaista esi- ja alkuopetuksen toimintaympäristöä rakennetaan?
- Mitä kohti esi- ja alkuopetuksen toimintaympäristöä nyt kehitetään?
- Millaisen arvopohjan mukaan kehittäminen tapahtuu?
- On tärkeää pysähtyä pohtimaan, mihin suuntaan esi- ja alkuopetusta ollaan viemässä ja kirkastaa sen yhteinen arvopohja ja tavoitteet.
- Mitä on tarkoitus muuttaa ja mikä on muutoksen tavoite?

Pohdittavaa

- “Siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa”
- Mitkä ovat nämä perustaidot ja miten niitä arvioidaan?
- Entä ei-mitattavat asiat, kuten kokonaisvaltainen hyvinvointi? Mikä on sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen asema tässä keskustelussa?
- Tutkimusten mukaan ”sosiaaliset ja emotionaaliset taidot ovat merkityksellisimpiä koulutulokkaan taitoja (Kolehmainen, Saarinen & Kontu, 2015, 38)”.

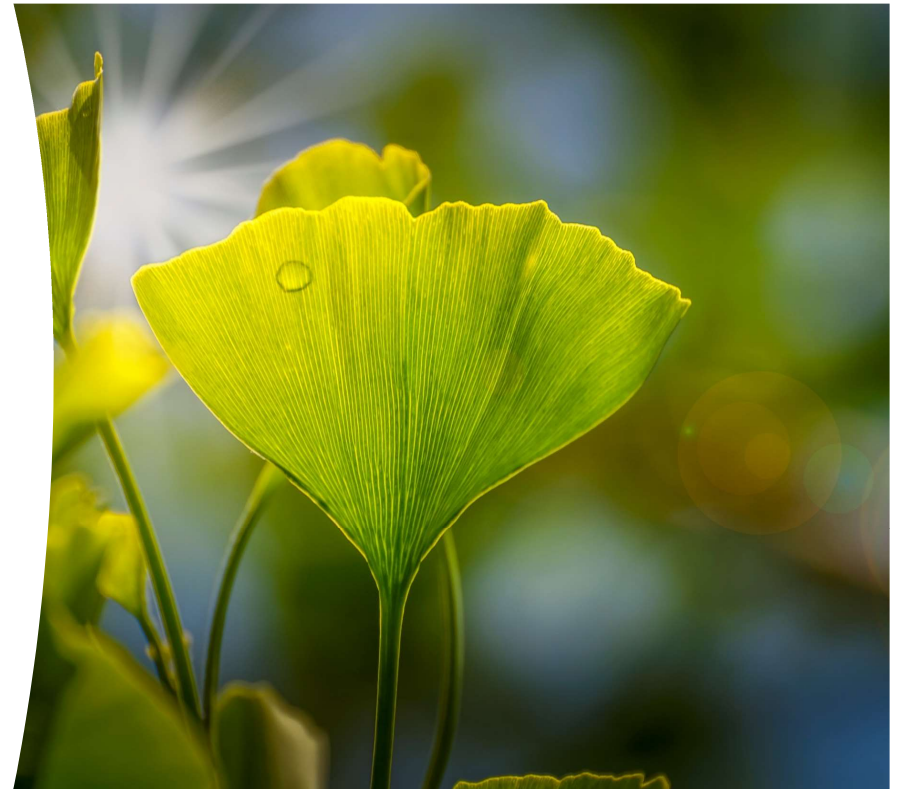
Siirtymästä yleisesti

- ▶ Vuosittain n. 63 000 perhettä valmistautuu Suomessa koulunaloitukseen
- ▶ Huomio kiinnittyy tähän yhteen hetkeen
- ▶ Siirtymä esiopetuksesta kouluun on kuitenkin pitkä prosessi
- ▶ Uusimmat tutkimukset lähestyvät siirtymää ympäristön valmiuden näkökulmasta (vrt. yksilön kouluvalmius tai kehityksellinen valmius)
- ▶ Onnistunut siirtymä ei ole itsestäänselvyys – haasteet?

Siirtymä

- ▶ Parhaimmillaan päiväkoti ja koulu muodostavat johdonmukaisen – turvallisen, mutta samalla riittävästi lapsen kehitystä virittäviä haasteita sisältävän jatkumon kasvun ja oppimisen polulle.
- ▶ Toisinaan siirtymät kuitenkin tuottavat ongelmia, joilla saattaa olla kauaskantoisiakin ei-toivottuja seurauksia.
- ▶ Haasteita: stressi voi estää oppimista, jännitys lapselle, opettajalle yksinolo
- ▶ Miten ongelmia voidaan välttää? Siirtymiä tukevien käytäntöjen avulla

Siirtymätutkimus

- Kansallinen ja kansainvälinen siirtymätutkimus on osoittanut, että siirtymien onnistuminen ennustaa esimerkiksi
 - lapsen sosiaalista sopeutumista
 - koettua hyvinvointia
 - akateemista menestystä myöhemmin koulutuspolulla
 - Lisäksi vahvistaa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa opittua
- (esim. Ahtola 2012; Hannah, Gorton & Jindal-Snape, 2010; Margetts, 2002; LoCasale-Crouch, Mashburn, Downer & Pianta 2008; OECD, 2017; Salmela-Aro, Kiuru & Nurmi 2008).

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC

Horisontaaliset ja vertikaaliset siirtymät

- ▶ Esi- ja alkuopetuksen rajapinnalla ammattilaisten yhteistyö on erityisen tärkeää, jotta voidaan luoda laadukas oppimisympäristö yhdessä lapsuuden tärkeimmässä vertikaalisessa siirtymävaiheessa (Dockett & Einarsdottir, 2017; OECD, 2017)
- ▶ Vertikaalinen siirtymä tarkoittaa koulutusasteelta toiselle siirtymistä
- ▶ Siirtymä instituutiosta toiseen muuttaa monia asioita lapsen elämässä:
 - ▶ Lapsen on määriteltävä omaa identiteettiään ja toimijuuttaan uusissa kasvatusyhteisöissä ja toimintaympäristöissä
- ▶ Horisontaaliset siirtymät tarkoittavat pieniä mikrosiirtymiä päivän aikana (esim. ryhmien välillä, aamu/ip-toiminta)
- ▶ Molempien siirtymien merkitys tärkeää tunnistaa ja olla suunnitelmallinen

Millainen on laadukas siirtymä? (OECD, 2017)

- Hyvin valmisteltu
- Lapsilähtöinen
- Toteutettu koulutettujen ammattilaisten yhteistyössä
- Ohjaavat yhteisessä linjauksessa olevat opetussuunnitelmat

Laadukas siirtymä rakennetaan yhteistyössä

- ▶ Ammattilaisten välinen yhteistyö koulutuksen siirtymävaiheissa on yksi tärkein tekijä parannettaessa lasten oppimisen jatkumoa ja pedagogisia käytäntöjä
- ▶ Erityisesti vuorovaikutuksessa tapahtuva kohtaaminen ja keskustelu ammattilaisten välillä pelkän kirjallisesti siirtyvän tiedon sijaan on tärkeää (Boyle & Wilkinson, 2018; Hopps, 2014)
- ▶ Joustavat siirtymät, jotka luokiteltu lapsilähtöisiksi siirtymäkäytännöiksi, on nostettu esiin positiivisina malleina (OECD, 2017; OKM, 2017)

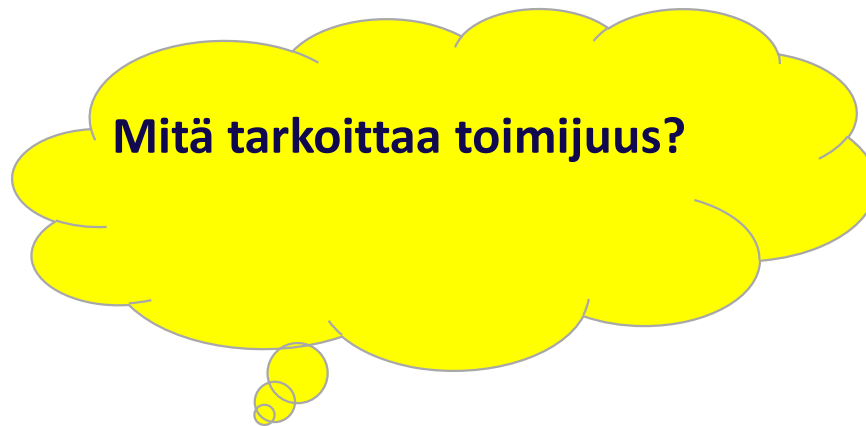

Mitä onnistunut siirtymä edellyttää?

- Siirtymän laatua ja lopulta sen onnistumista määrittää se, minkä suhteen siirtymää tarkastellaan; toisin sanoen se, mikä muuttuu.
- Tässä koulutuksessa tarkastellaan:
 - *Onnistunut siirtymä edellyttää, että lapsen arkeen kiinnittyvät kasvatusyhteisöt kykenevät tunnistamaan siirtymät ja niiden haasteet sekä rakentamaan lapsen kiinnittymistä tukevia pedagogisia prosesseja.*

Onnistunut siirtymä

- Mahdollistaa oppilaan *toimijuuden kokemuksen suhteessa uuteen oppimisympäristöönsä* sekä saa lapset arvioimaan myönteisesti omia oppimismahdollisuuksiaan tulevaisuudessa (Dockett & Perry 2014; Margetts 2007; Soini, Pyhälto & Pietarinen 2013)

Lapsen toimijuus

Mitä lapset tekevät? Miten he toimivat? Mitä siitä seuraa? Toimijuus viittaa lasten aktiiviseen osallistumiseen sosiaalisissa yhteisöissä ja toiminnan tuottamiin seuraamuksiin ja vaikutuksiin (Turja & Vuorisalo, 2017)

Lasten toimijuus liittyy voimakkaimmin leikkiin (Hilppö ym., 2016)

Sosiokulttuuriset olosuhteet tukevat lasten toimijuuden kokemusta (Sairanen & Kumpulainen, 2014)

Lasten aloitteiden hyväksyminen vahvistaa lasten toimijuutta (Sairanen ym., 2020)

Lapsi aktiivisena toimijana siirtymässä

- ”Lapsi ei vain ”siirry” jostakin johonkin, vaan muokkautuu itse ja muokkaa ympäristöään ja sen sosiaalisia käytäntöjä.
- Siirtymiä onkin syytä tarkastella myös lapsen aktiivisuuden näkökulmasta.
- Lapsen aktiivista toimijuutta ja yhteiseen toimintaan sitoutumista edistävään kasvatusvuorovaikutukseen kuuluu, että lapsi hahmottaa itsensä aktiiviseksi toimijaksi ja tuntee kuuluvansa yhteisöön (Soini, Pyhältö, Pietarinen, 2013, 10).
- Voidakseen olla osana kasvuympäristöä, lapsella tulee olla rakentunut tunne kuuluvansa yhteisöön ja omiin toimintamahdollisuuksiinsa ympäristössä.

Lasten ja perheiden näkökulmia siirtymään

- Lasten vertaisvuorovaikutussuhteiden ja ystävyysuhteiden katkeaminen huolettaa lasta ja perheitä eniten koulun aloituksessa (Balduzzi ym. 2019, Correia & Marques-Pinto 2016; Van Laere & Vandenbroeck, 2017).
- Joustavaa esi- ja alkuopetusta on tärkeää kehittää lasten tarpeista ja näkökulmasta mieltien millaista arkea joustavilla käytännöillä heille rakennetaan
- Siirtymätutkimuksissa on tunnistettu, että ”koulunaloitus onnistuu paremmin lapsilta, joilla oli ystäviä: heidän suhtautumisensa kouluun oli kahden ensimmäisen kuukauden jälkeen myönteisempi kuin lapsilla, joilla oli vähemmän tai ei lainkaan ystäviä (Soini, Pyhälto & Pietarinen, 2013, 7).”
- Ystävyysuhteiden rakentuminen ja niiden jatkumo tulee tunnistaa rakennettaessa joustavia pedagogisia prosesseja ja käytäntöjä.

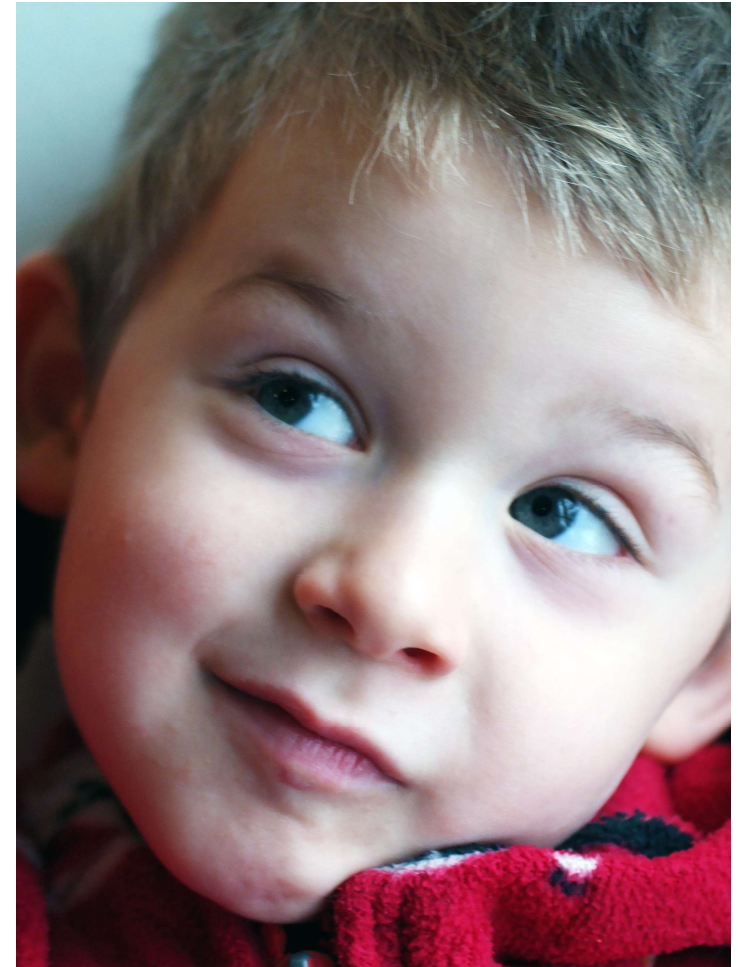
Koulun aloitus

- Kun koulun aloittaminen on myönteinen kokemus, niin koulu koetaan myöhemminkin tärkeäksi. Tämä puolestaan vähentää sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta ja tukee lasten ja nuorten joustavuutta erilaisissa elämäntilanteissa (Smart, Sanson, Baxter, Edwards & Hayes, 2008).
- Siirtymä esiopetuksesta kouluun on pitkäkestoinen prosessi, joka alkaa paljon ennen ensimmäistä koulupäivää ja jatkuu useita kuukausia sen jälkeen, aina siihen asti kun lapsi ja hänen perheensä kokevat kuuluvansa kouluyhteisöön.
- Siirtymäprosessi vie yksilöllisen ajan lapsesta ja perheestä riippuen.

Lapset, joiden siirtymä kouluun on positiivinen:

- ▶ Kiinnittyvät kouluun ja kokevat vähemmän stressiä (jää voimavaroja oppimiselle jännittämisen sijaan)
- ▶ Ovat motivoituneempia oppimaan
- ▶ Saavuttavat paremmat akateemiset taidot tulevaisuudessa

▶ Jos lapsen valmiudet eivät riitä uudessa ympäristössä toimimiseen ja kasvu- ja oppimisympäristön tuki ei ole hänelle riittävä, riskinä on syrjäytymisen kierteen käynnistyminen. – Kasvattajien herkkyys tunnistaa!

Haasteisiin voidaan vastata siirtymiä tukevilla käytännöillä

- ▶ Opettajalle kouluvuoden aloitus saattaa olla haastavaa, mikäli hän kokee olevansa yksin oppilasryhmän kanssa
- ▶ Haasteisiin pyritty vastaamaan vahvistamalla esiopetuksen ja koulun ammattilaisten yhteistyötä
- ▶ Yhteistyöllä pyritään auttamaan lasten oppimisen ongelmien ratkaisussa, antamaan tukea sitä tarvitseville ja lievittämään koulun aloitukseen liittyvää jännitystä
- ▶ Parhaimmillaan yhteistyö tukee ammatillista kehittymistä ja ohjaa aikuisia kasvattamaan lasta yhdessä yli institutionaalisten rajojen

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY](#)

Jatkumo pedagogiikassa, arvoissa ja käytännöissä

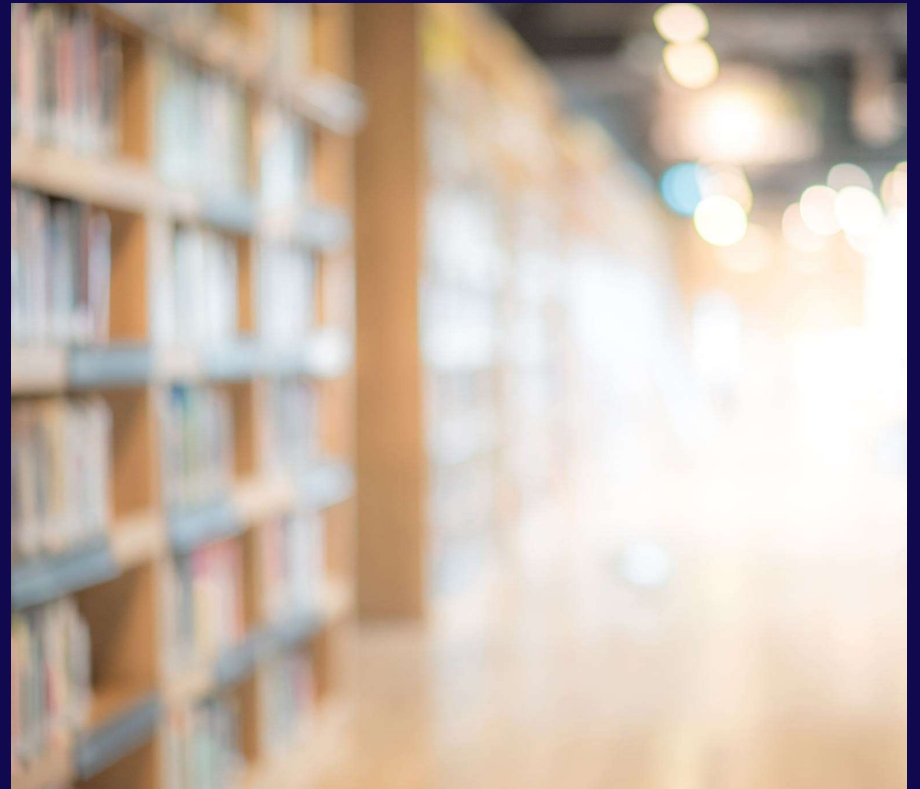
- ▶ OECD:n (2017) teettämä laaja raportissa, jossa vertailtiin Suomen ja kahdeksan muun maan käytäntöjä kehoitettiin luomaan jatkumoa tukevia käytäntöjä
- ▶ Pedagogisen jatkumon toteutumisessa on tunnistettu haasteita
- ▶ Yksi haaste on toisten asiantuntijuuteen luottaminen
- ▶ Aiempien tutkimusten mukaan näkyy tilanteissa, joissa luokanopettajan on haastavaa toimia tiimityön periaatteiden mukaisesti ja luottaa esiopettajien ammattitaitoon
- ▶ Lisäksi luokanopettajat ovat huolissaan edistyvätkö oppilaat esiopetuksen ammattilaisten kanssa oppimisessa riittävästi

Esiopetus ja perusopetus yhteistyössä

- ▶ Eroavat toisistaan esim. fyysisiltä tiloiltaan, opetussuunnitelmiltaan, perinteiltään, sekä kulttuureiltaan
- ▶ Esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet edellyttävät yhteistyötä
- ▶ Tästä huolimatta yhteistyössä suuria vaihteluja yksiköittäin ja kunnittain
- ▶ Kasvatuksen ammattilaiset luovat omilla ratkaisuillaan oppimisympäristöjä
- ▶ Samalla tuotetaan käytäntöihin ideaaleja siitä, millaista muutosta lapselle rakennetaan ja mistä esikoululaisesta koululaiseksi muuttumisessa on kyse
- ▶ Yhtenä osana väitöskirjaani tarkasteltiin, millaisten kulttuuristen ajattelutapojen varaan siirtymäkäytäntöjä on rakennettu ja millaisiin ajattelutapoihin joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen perustui

Joustavan esi- ja alkuopetuksen historiaa

- ▶ Tutkimuksen historia ulottuu 1990-luvun erilaisten kehittämishankkeiden tutkimukseen
- ▶ Vuosiluokaton esi- ja alkuopetus on monissa kunnissa ja kaupungeissa loppunut hankerahoituksen tai kokeilujaksojen jälkeen
- ▶ Pysyvää toimintakulttuuria ei ole päässyt syntyymään
- ▶ 2000-luvulla Suomessa on siirrytty hallinnollisten eroavaisuuksien sijaan tarkastelemaan sisältöjen, joustavien oppimisympäristöjen ja ryhmittelyjen kehittämistä tavoitteellisen yhteistyön näkökulmasta

Mitä tarkoittaa kouluvalmius?

<https://edu.flinga.fi/s/EBS2BCW>

Mitä tarkoittaa kouluvalmius?

Innostuneisuus
Kiinnostus koulumaailmaan
Halu oppia

Kypsä, rohkea yms.
Omiin taitoihin luottaminen
Riittävä luottamus omiin kykyihin
Riittävä itsetunto

Arjen taidot
Tunnetaidot
Pitää osata tietyt asiat
Tunnetaidot

Osa ottaa ohjeita vastaan
Kyky kuunnella
Osa kuunnella ohjeita
Kuuntelutaidon vahvistaminen tärkeä

Itsestä huolehtimisen taidot
Riittävät arjen taidot

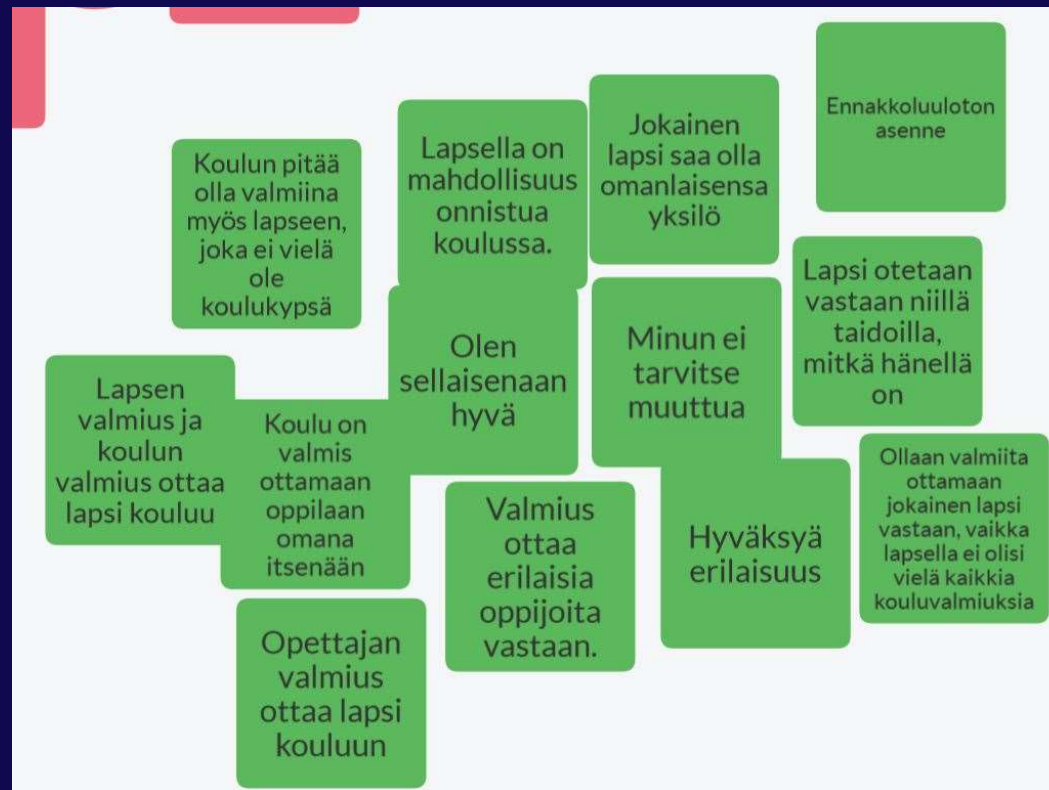

Olen sellaisenaan hyvä
Minun ei tarvitse muuttua

Mitä tarkoittaa
koulun valmius?

Koulun valmius 1 – Lapsen ei tarvitse muuttua, kaikki otetaan vastaan

Koulun valmius 2 – riittävästi aikuisia, resurssit (+ eriyttäminen)

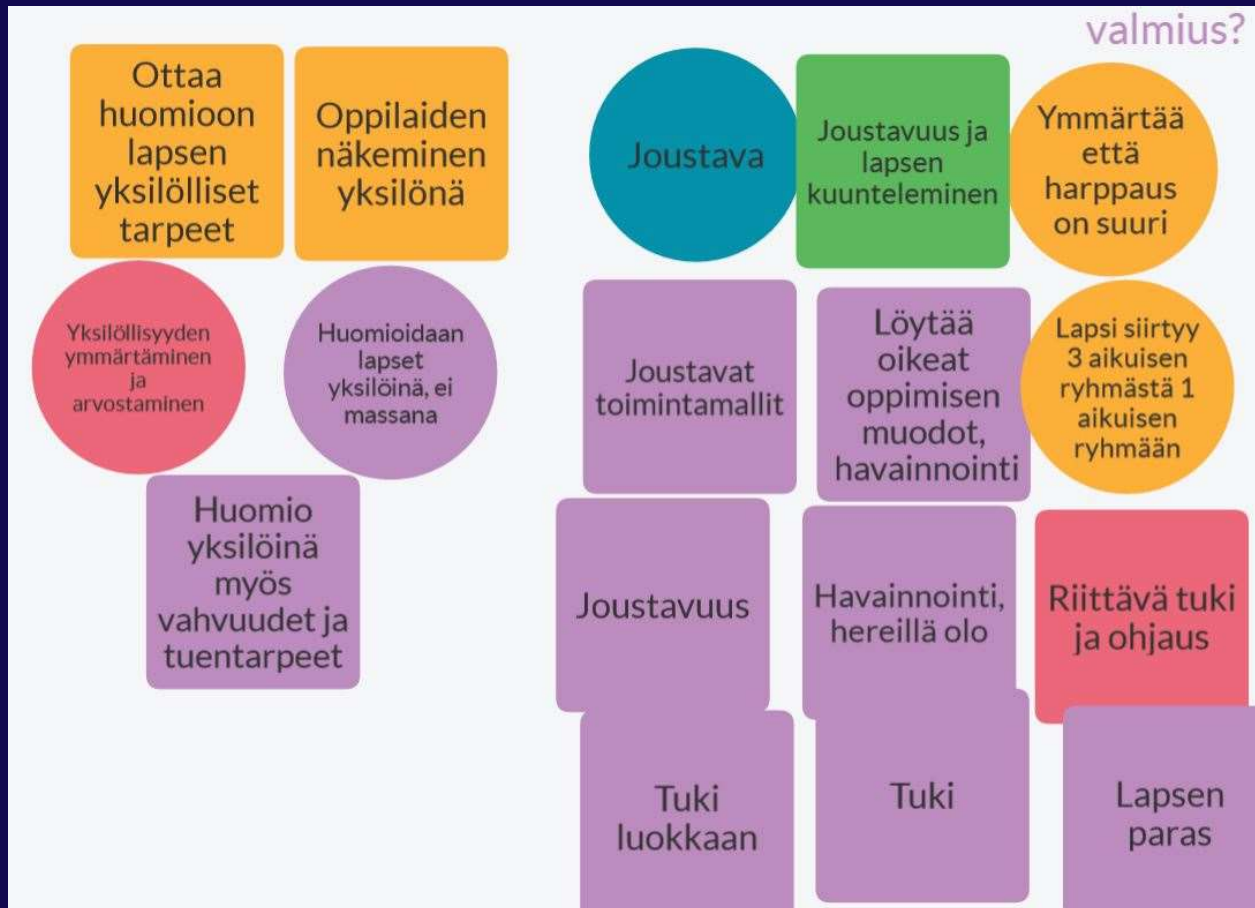
Koulun valmius 3 – pedagogiikka ja oppimisympäristöt

Koulun valmius 3 – perhe, yhteistyö, hyvä tiedonsiirto

Koulun valmius 5 – joustavuus, yksilöllisyyden huomiointi, havainnointi ja riittävä tuki

Koulun valmius 6 – keskeisiä tärkeitä asioita

Kouluvalmiudesta koulun valmiuteen

- ▶ Siirtymissä aiemmin arvioitu usein lapsen valmiuksia, esimerkiksi koulukypsyyttä.
- ▶ Nykyään tarkastellaan siirtymää esiopetuksesta alkuopetukseen toimintaympäristön joustavuutena: miten se sopeutuu lasten vaihteleviin tarpeisiin (Eccles ym. 1993; Lam & Pollard 2006; Linnilä 2006)

Koulun valmius

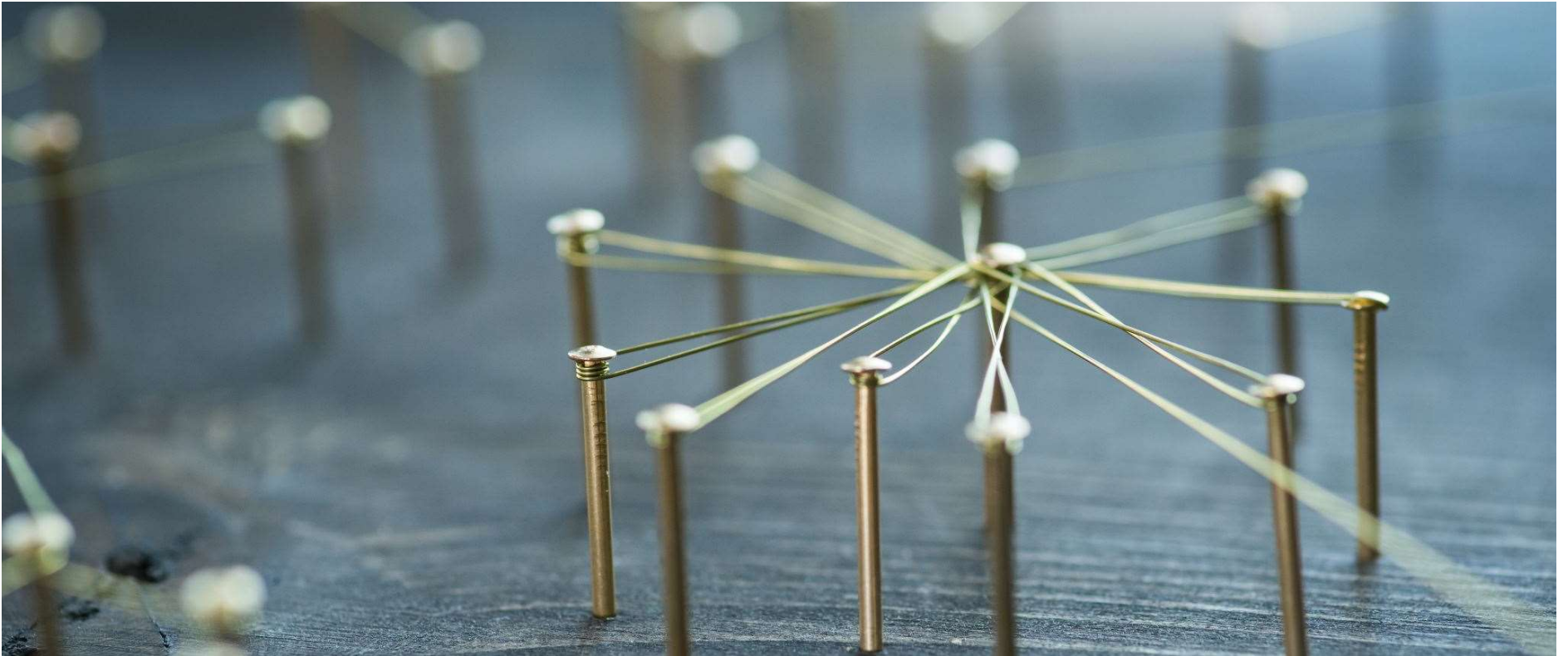
Kasvatuskumppanuus,
yhteistyö, jaettu
asiantuntijuus

Vanhempien omaa lasta
koskevan
kasvatusasiantuntijuuden
huomioon ottaminen,
tasavertainen dialogi:
yhteistyö on voimavara

Lasten kompleksiset ongelmat
ja heterogeeniset ryhmät
tarvitsevat moniulotteista
asiantuntijuutta: ammatillinen
yhteistyö yli instituutioiden ja
ammatillisten rajojen

Joustava esi- ja alkuopetus
sekä ammattilaisten yhteistyö
ovat koulun valmiutta!

Teoriataustat tutkittaessa yhteistyötä

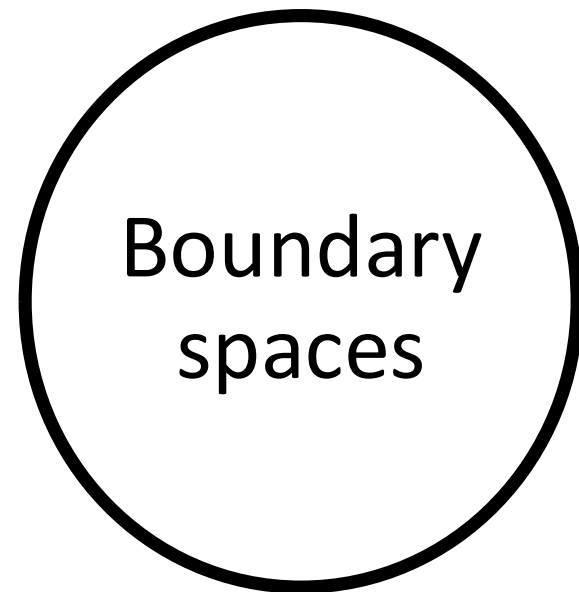
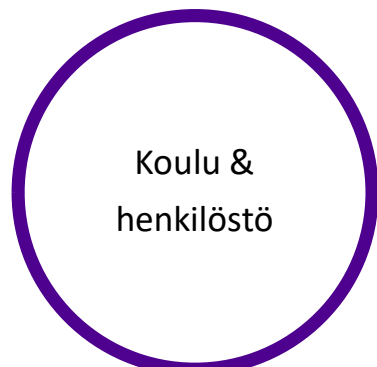

Rajavyöhyketoiminta

- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä toimitaan kulttuurisesti ja historiallisesti rakentuneiden erilaisten instituutioiden rajavyöhykkeellä
- Institutionaaliset rajat muodostavat kuitenkin tilan ja mahdollisuuden ammatilliselle kehittämiselle. Väitöstutkimuksessani rajavyöhyketoiminta toteutuu tilanteessa, jossa siirtymä esiopetuksesta kouluun nähdään dynaamisesti muotoutuvana ammattilaisten rakentamana prosessina.
- Rajavyöhykkeellä esiopetuksen ja koulun rajat muotoutuvat uudelleen yhteistyössä

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY

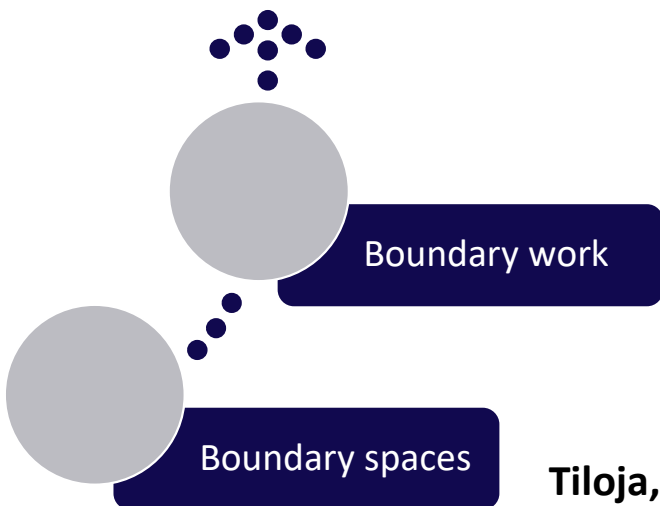

= Tiloja, joissa käytännöt
ym. on tuotu yhteen
yhteisen tavoitteen
saavuttamiseksi
(Edwards 2010)

Relationaalinen asiantuntijuus (Edwards, 2010)

- ▶ Asiantuntijuus rakentuu ammattilaisten keskinäisissä suhteissa heidän ratkaistessaan käytännön ongelmia
- ▶ Relationaaliseen asiantuntijuuteen liittyy taito oppia muilta ja antaa oma asiantuntijuus muiden käyttöön
- ▶ Relationaalisen asiantuntijuuden kehittymiselle suotuisten olosuhteiden rakentumiseen liittyvät ammatillisten ja institutionaalisten rajojen ylittyminen ja rajavyöhyketoiminta

**Millaista
keskustelun
laatu on?
Rajojen
ylittäminen?**

Rajavyöhyketoiminta: kuullaanko toisten asiantuntijuus ja annetaanko toisen tiedolle tilaa?

Tiloja, joissa käytännöt ym. tuotu yhteen

Rajavyöhyketoiminta (boundary work)

- ▶ Yhteistyössä kulttuurisesti ja historiallisesti rakentuneet instituutioiden rajavyöhykkeet muodostavat areenan ammattilaisten kehitymiselle
- ▶ Esiopetuksen ja koulun omat institutionaaliset käytänteet ovat muotoutuneet aikojen kuluessa
- ▶ Yhteistyössä rajavyöhykkeet ovat kohtaamisen paikkoja, jossa erilaiset käytännöt tuodaan yhteen
- ▶ Rajavyöhykkeet saattavat olla epämukavia paikkoja, omia ajatuksia täytyy osata perustella ja niitä voidaan kyseenalaistaa uudella tavalla
- ▶ Tämä voidaan nähdä mahdollisuutena uuden oppimisella

Rajojen ylittyminen

Vaatii kaikilta osapuolilta yhteistyön opettelemista ja uuden oppimista yhdessä muiden kanssa

Rajapinnoilla syntyvien epäjatkojen ylittäminen on osa ammatillista oppimista

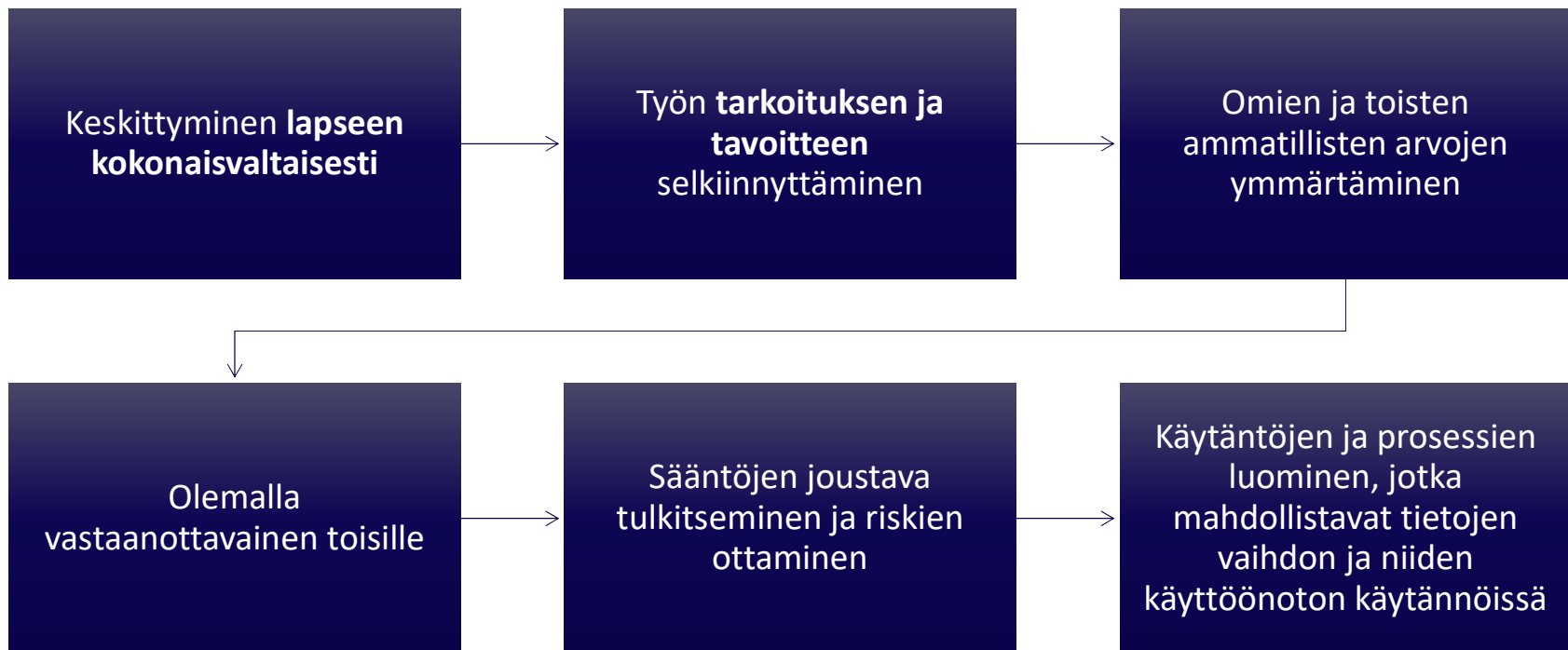

Rajavyöhyketoiminnan haasteellisuus on tärkeää tunnistaa

Ei riitä, että ammattilaiset kokoontuvat säännöllisesti yhteen keskustelemaan, ellei heidän keskustelussaan muodostu sellaista vuorovaikutuksen tilaa, jossa yhteistä tietoa on mahdollista rakentaa.

**Rajojen ylittymistä helpottaa
(Edwards, 2010)**

Tutkimustuloksia

- Tutkimustuloksissa kaksi erilaista yhteistyön prosessia – tunnistatko jonkun ilmiön nykyisessä yhteistyössäsi?

Organisationaaliset narratiivit

Relational expertise in preschool-school transition

(Rantavuori, Kupila & Karila, 2017)

Kahden erilaisen joustavan esi- ja
alkuopetuksen yhteistyöprosessin tarinat
”Kohti relationaalista asiantuntijuutta – esteitä
ja mahdollisuuksia”

**Organisationaalinen
narratiivi 1
Missing
collaborative
narrative**

Taustatietoja

- Yhteistyötä ei oltu tehty ennestään, suurin osa ei tuntenut toisiaan
- Osa henkilökunnasta vaihtui kesken vuotta
- Kaikki eivät olisi alun perin halunneet lähteä joustavaan esi- ja alkuopetukseen mukaan
- Iso yksikkö kaupungissa, esiopetus ja koulun yksikkö eri rakennuksissa (välittömässä läheisyydessä tien toisella puolella)

Teema 1: Yhteistyön tavoite ei ollut selkeä

- Tavoitteet koettiin annettavan ylhäältä päin, niistä ei keskusteltu yhdessä. Yhteistyösuunnitelmaa kirjattaessa ei tarkasteltu opseja, puhuttiin enemmän sisällöistä ja vuodenaajoista kuin tavoitteista ”ystävyyys, ympäristö, avaruus, kevät..”
- Kukin ammattilainen osasi rakentaa tavoitteet omalle ”pajatyöskentelylle”, mutta yhteistä tavoitetta ei muodostettu
- Pajatyöskentelyn tavoitteet nousivat omista kokemuksista, ei hyödynnetty opseja suunnittelussa
- Mm. luokanopettaja kritisoi, että aikaa menee yhteistyössä hukkaan, kun on jo muutenkin kiire saavuttaa ekaluokan opsin tavoitteet.

Teema 2: Ei yhteistä suunnittelua tai yhteisiä työkäytäntöjä

- Vaikka ammattilaiset tapasivat joka viikko yhteisessä palaverissa, he eivät koskaan suunnitelleet yhdessä, vaan käyttivät ajan organisointiin ja pajojen teemojen/tehtävien jakamiseen
- Palavereissa keskityttiin työnjakoon tai kerrottiin mitä he olivat tehneet edellisessä pajassa/miten se oli mennyt.
- Tiimiin tuli kesken vuotta uusi luokanopettaja ja häntä ohjeistettiin ”*sinä suunnittelet itse oman pajasi*”
- Tapaamisista puuttui yhteisen asiantuntijuuden rakentuminen tai keskustelu lasten oppimiseen liittyvistä asioista.

Teema 3: Yhteisessä ymmärryksessä haasteita

- Keskustellessaan asioista, ammattilaiset saattoivat puhua eri asioista
- Yhteinen kieli ja tavoitteet taustalla puuttuivat, puhuttiin ikään kuin toisten ohi, ei ymmärretty mistä toinen puhui, vaikka kuunneltiin
- Esimerkkinä aineistosta lapsiryhmien muodostaminen: osa puhui lasten ryhmittelyn yhteydessä temperamenteista, mutta pienryhmän muodostaminen tehtiin yhden ammattilaisen päätöksellä lukumäärien mukaan ja päätöksen yhteydessä hän viittasi vain ”omiin oppilaisiin” ja heidän lukumääriin.

Organisationaalinen narratiivi 2

Smooth boundary-crossing narrative

Taustatietoja

- Pieni yksikkö, työntekijöillä yhteistä historiaa ja tunsivat toisensa
- Ovat tehneet aiemmin satunnaista yhteistyötä, mutta ei näin säännöllisesti
- Esiopetus ja 1-2.-luokan yhdysluokka samalla käytävällä
- Erityisopettajan resurssi vahvasti mukana tunneilla

Teema 1: Jaettu ymmärrys joustavan esi- ja alkuopetuksen ja yhteistyön tavoitteista

- Lähtökohdat yhteistyölle olivat hyvät, tapaamisissa keskusteltiin lasten näkökulmasta miten yhteistyö tukee lasten onnistunutta siirtymää esiopetuksesta kouluun (niin eskareiden kuin ekaluokkalaisten kannalta).
- Positiivisuus ja sitoutuminen yhteistyöhön nousi esiin keskusteluissa, miten puhuttiin, että jos on pitkään tehnyt työtä samalla tavalla, yhteistyöstä saa uutta näkökulmaa.
- Ammattilaiset refleктоivat jo alussa mitä he kokevat saavansa itse yhteistyöstä.
- Lasten tuen tarpeisiin vastaaminen yhdessä nousi heti alussa yhteistyön tavoitteiden lähtökohdaksi.
- Tavoitteet nousivat siis lapsista, jotka olivat tavoitteiden keskiössä

Teema 2: Yhteinen suunnittelu

- Kun yhteinen tavoite oli määritelty, myös suunnittelu oli sujuvaa yhteistyötä
- Puheessa käytettiin ”me ajatellaan/ymmärretään” ja viitattiin, että kaikki ovat yhdessä samaa mieltä
- Puheessa korostettiin miten mikäkin pedagoginen käytäntö tukee lasten oppimista/tarpeita tietyllä tavalla
- Yhteisten käytäntöjen, suunnittelun ja samanaikaisopettajuuden kautta rakentui yhteinen joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintakulttuuri

Teema 3: Yhteinen tieto resurssina

- Ammattilaiset tunnistivat toistensa asiantuntijuuden (koska toimivat ja suunnittelivat yhdessä) ja he osasivat hyödyntää sitä kysyessään toisiltaan neuvoa kohdatessaan haasteita
- Ammattilaiset kuvasivat miten yhteistyö syvensi ammatillista kehittymistä, oppii samalla kun näkee miten toinen toimii lasten kanssa
- Haastavista tilanteissa refleктоitiin yhdessä mikä olisi lapsen etu ja miten toimitaan
- Lopuksi he refleктоivat yhteisesti millaisia positiivisia vaikutuksia uusi toimintamalli on tuottanut niin lapsille kuin aikuisille
- Kaikkien asiantuntijuus hyödynnettiin, jolloin saatiin kaikkien resurssit myös käyttöön

Yhteenveto

Teemat	Organisationaalinen narratiivi 1	Organisationaalinen narratiivi 2
Yhteistyön tarkoitus	Epäselvät, ongelmia muodostaa tavoitteita yhteistyölle ja ymmärtää mitä hyötyä yhteistyöstä ("vie liikaa aikaa")	Tavoitteet olivat selvät ja ne olivat yhdessä määritelty
Työkäytänteet	Eriytyneet, suunnittelukäytänteet toteutettiin erillään, toimintaa ohjattiin pääasiassa yksin	Yhteiset suunnittelukäytänteet, yhteisopettajuus
Tieto	Yhteinen ymmärrys haastavaa	Yhteinen tieto resurssina

Kiitos!

Laura Rantavuori

Kasvatustieteen tohtori, luokanopettaja

Laura.rantavuori@tuni.fi

www.edita.fi

EDITA